

www.mevzuattakip.com.tr

Mart 2009 Seçimlerinin Ardından... Bir Dönem Böyle Geçti... Peki Yeni Dönem...?

Bu yazıda, 2004 - 2009 yılları arasında belediyecilikle ilgili yaşanan gelişmeler değerlendirilmiştir.

Mart 2009 Seçimlerinin Ardından... Bir Dönem Böyle Geçti... Peki Yeni Dönem...?

Halil MEMİŞ

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Başkanlığı

Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri

Evet “Bir Dönem Böyle Geçti... Peki Yeni Dönem...?”. Yazımızın başlığı bu.

Bu başlıktan sonuçlar çıkarmaya çalışmak mümkündür. Başlığa bakıp, içeriği olumlu veya olumsuz bir şekilde değerlendirmek söz konusu olabilir.

Ancak, bu yazıda hangi konunun irdeleneceğini ortaya koyar isek daha kesin yargılara varmamız mümkün olabilir. Bu yazımızda, geçen Mart 2004 – Mart 2009 arasındaki beş yılı, mahalli idarelerde yaşanan hukuki değişikliklerin ışığı altında değerlendirmeye çalıştık. Kendi seçimimizde kaçırdığımız değişiklikler ve düzenlemeler muhakkak vardır. Ancak, mümkün olduğunca, mahalli idarelerde hukuki değişikliklere vesile olan düzenlemelerin önemlilerine, çarpan katsayısı fazla olan düzenlemelere öncelik vermeye çalıştık.

Öncelikle, bir durum tespiti yaptık. Daha sonra da, önümüzdeki süreçteki beklentilerimizi ortaya koymaya çalıştık.

Sonuçta yorumu da siz okuyucularımızın takdirine bıraktık:

2004 - 2009 YILLARINDA YAPILAN ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER:

- Geçtiğimiz dönemin hatta Türk İdare Tarihinin en radikal uygulaması olarak karşımıza çıkan olay, nüfusu 2000'nin altında olan belediyelerin kapatılması ve büyük şehir belediyelerinin sınırları içerisinde yer alan birçok belediyenin diğer bazı belediyelerle birleştirilerek ilçe belediyesi haline getirilmesi uygulaması olmuştur:

Nüfusu 2000'nin altında olan belediyelerin kapatılmasını öngören ve 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanması ile ortaya çıkan hukuki durum, hem kapanmak üzere olan belediyelerin hem de konu ile ilgisi olan kurumların bazı tereddütler yaşamasına neden olmuştur. Bunu takip eden günlerde Danıştay'ın verdiği bir başka karar ise iyice kafaları karıştırmış ve nihayet Yüksek Seçim Kurulunun kararı sonucunda belediyelerin büyük çoğunluğunun kapatılmayarak seçimlere girmesi kararlaştırılmıştır.

Şimdi ise üzerinde düşünülen ve önümüzdeki günlerde en çok sorun yaratacak gibi görünen husus, TÜİK tarafından yapılan nüfus sayımına dava açmaları nedeniyle bu seçimlere katılan belediyelerin, davaların aleyhlerine sonuçlanması halinde durumlarının ne olacağı konusunda yaşanacak tartışmalardır.

Bunun yanında; Büyükşehir sınırlarında bulunan birçok belediye de ya birleştirilerek yeni ilçeler yapılmış, veya başka belediyelerle birleştirilerek sayı azaltılmıştır.

- Belediyelerin nüfusunun TÜİK tarafında yürütülen Adrese Dayalı Kayıt Sistemi sonucu, ilk olarak 2007 yılında bu sistemle Belediyelerin ve ülkemizin nüfusu tespit edilmiştir.

Bu sistemin yarattığı sonuçlardan birini yukarıda belirtmiştik. Bu sistemin bir başka doğal sonucu ise, bu sisteme göre her yılın 31 Aralık tarihi itibarıyla mevcut nüfusa göre, takip eden yılda genel vergi gelirlerin mahalli idarelere pay verilmesi olmaktadır.

İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun uyarınca; Genel bütçe vergi gelirlerinden belediye ve il özel idarelerine ayrılan payların dağıtımına esas belediye ve il nüfusları, her yılın ocak ayından geçerli olmak üzere İçişleri Bakanlığı tarafından, Türkiye İstatistik Kurumundan alınmak suretiyle, İller Bankası ve Maliye Bakanlığına bildirilir. Belde, köy, mahalle veya bunların bazı kısımlarının bir belediyeye katılması veya birleşmesi halinde bu belediyelerin payı, katılma veya birleşmenin fiilen gerçekleştiği tarihi takip eden Ocak

ayının birinci gününden itibaren yeni nüfuslarına göre hesaplanır.

- Belediyeler gelirlerinin artırılmasını beklerken gelirlerinin tırpanlandığı bir uygulama ile karşılaşmıştır. 2009 yılı Bütçe Kanunu ile yapılan yeni düzenleme, belediye gelirlerine önemli ölçüde kısıtlama getirmiştir.

Yapılan düzenleme ile yukarıda belirttiğimiz Kanun ile 2008 Temmuz ayında genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları pay oranı bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 30 oranında artan belediyelerimiz, 2009 yılı Bütçe Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemeyle önemli bir gelir kaynağı olan "Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi"nin Maliye Bakanlığına ödenecek olması nedeniyle gelir kaybetmiştir.

Buna göre; belediyelere ödenmekte olan elektrik ve havagazı tüketim vergisinin 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren vergi dairelerine, dolayısıyla Maliye Bakanlığına ödenecek olması, Anayasa'nın emredici hükümlerinden olan 127'nci maddesinin 6'ncı fıkrasındaki "Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır..." ifadesine ters düşmektedir. Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın Yerel Makamların Mali Kaynakları başlıklı 9'uncu maddesine de aykırı hükümler içermektedir.

Kamu ihale sisteminde de, 2008 yılında çok köklü değişiklikler yapılmıştır:

Böylece, özellikle ihale sürecini hızlandıracak özel düzenlemeler yapılmıştır.

- Belediyeler, Mahalli İdareler Gelirleri Kanununun çıkmasını ve gelirlerinin artmasını beklerken, 15 Temmuz 2008 tarih ve 26937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile ek bir kaynak verilmesi ile yetinilmiştir.

Kanunun getirdiği en büyük yeniliklerden bir tanesi denkleştirme ödeneğidir.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine Ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile;

- 2/2/1981 tarihli ve 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun,

- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile ikinci fıkrası,

- 15/7/1963 tarihli ve 277 sayılı 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile Diğer Kanunlarla, Belediyelere Verilen Payların Belediye Vergi ve Resimleri Hükümünde Olduğuna Dair Kanun,

- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrası,

- 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 39 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "Tahsil edilen vergiden, 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun ile 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Kanuna göre mahalli idarelere pay verilmez" cümlesi, yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni Kanun ile; il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden pay verileceği; payın, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından, vergi iadeleri düşüldükten sonra kalan net tutar üzerinden hesaplanacağı hükme bağlanmıştır.

Payların oransal dağılımı ise şu şekilde düzenlenmiştir:

- Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının; yüzde 2,85'i büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 2,50'si büyükşehir ilçe belediyelerine ve yüzde 1,15'i il özel idarelerine ayrılır.

- Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 5'i ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.

Kanunla getirilen en önemli yeniliklerden bir tanesi "Denkleştirme ödeneği"dir.

Kanunun 6. maddesine göre; kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konulur.

Maliye Bakanlığı, bu ödeneği, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere, İller Bankası hesabına aktarır. Bu ödeneğin yüzde 60'ı, nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelere, yüzde 40'ı ise nüfusu 5.001 - 9.999 arasında olan belediyelere eşit şekilde dağıtılır.

Bu Kanunda ayrılması öngörülen paylar ile birinci fıkrada belirtilen ödenek dışında, mahalli idarelere yardım amacıyla, bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerine pay, fon veya özel hesap gibi adlarla başka bir ödenek konulamaz.

- Öncelikle Görevde Yükselme Yönetmeliğinin gereği olan görevde yükselme eğitimi ve sınavlarının yapılmaması sonucu, birçok yönetici kadroya Belediye Başkanlarımızın ve diğer mahalli idareler yöneticilerinin asaleten atama yapamadığına şahit olduk:

Bu konudaki en büyük mağduriyeti de, mahalli idarelerimizde görev yapan ve yükselme beklentisi olan memurların yaşadığını ifade etmemiz gerekmektedir.

Yine bu durumun sonucu olarak, birçok kişinin de bu durumu kaşınması sonucu değişik muvazaalı işlemlerle ve hile-i şeriye olarak ifade edilebilecek usullerle, memurları yönetici kadrolara atama dönemi yaşanmıştır. Bu durum, hem hukuki zorlamaları ve bazı durumlarda da yargılamaları getirmiş, hem de memurlar arasında haksız, eşitsiz ve adaletsiz durumların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

- Bir başka gel-git olayının ise memuriyet sınavları ile yaşandığına şahit olduk:

Bilindiği üzere, 1999 yılı; memuriyet alımlarının merkezi sistemle yapılmasının başladığı, sonra KPSS nin devreye girdiği ve diğer kurum ve kuruluşlar gibi mahalli idarelerin de artık kendi açacakları sınavlarla memur alımlarının ortadan kalktığı bir yıldır.

Bu husus, 2004 yılında da devam etmekle beraber, 2006 yılında Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar Hakkında Sınav Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle, belli kurallar çerçevesinde mahalli idarelere, KPSS ye girenlerin başvurabileceği şekilde kendilerinin sınav yaparak memur alımı imkanı sağlanmıştır. Ancak, açılan iptal davaları neticesinde Danıştay bu değişiklik için yürürlüğü durdurma kararı vermiştir. Böylelikle, mahalli idareler bu imkandan da mahrum kalmıştır.

Ancak, daha sonra Belediye Zabıta Yönetmeliği ve Belediye İtfaiye Yönetmeliklerinde yapılan düzenlemeler ile belli kurallar çerçevesinde belediyelerin zabıta memuru ve itfaiye eri alma imkanları sağlanmıştır.

Ancak, söz konusu Yönetmelikler hakkında da Danıştay tarafından belli maddeleri ile ilgili olarak yürütmeyi durdurma kararları verilmiştir. Belediye İtfaiye Yönetmeliği ile ilgili olarak, "25 yaşını doldurmamış olmak," hükmünü ihtiva eden 15. madde (ç) bendinin yürürlüğü Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 27/03/2008 gün ve YD.İtiraz No:2008/238 sayılı kararı ile durdurulmuştur.

Daha sonra İçişleri Bakanlığı yayınladığı 09/07/2008 tarih ve B.05.0.MAH.0.71.00.01/251-18577 sayılı Genelge ile, itfaiye erliğine alınmadaki yaş hususunun 30 (Otuz) olarak uygulanması gerektiğini duyurmuştur.

Yine, Belediye Zabıta Yönetmeliğinin "Zabıta Memurluğuna Atanma Şartları" başlıklı 13. maddesini birinci fıkrasının (b) bendine yer alan; "Tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 mt, kadınlarda en az 1.60 mt boyunda olmak ve boyun 1 mt den fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kg. dan fazla fark olmamak," hükmü, (c) bendinde yer alan "Sınavın yapıldığı tarihte 25 yaşını doldurmamış olmak," hükmü ile "Yazılı ve sözlü sınav" başlıklı 14. maddesinin

yürütülmesi Danıştay Onikinci Dairesinin 20.01.2009 tarih ve E: 2008/5911 sayılı Kararı ile durdurulmuştur.

- Diğer bir değişiklikte, mahalli idarelerde norm kadro uygulamasına geçilmesi ile olmuştur:

Norm kadro uygulaması; Bakanlar Kurulunun 2006/9809 sayılı kararı ile kabul edilen "Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro ilke ve Standartlarına İlişkin Esaslar" ile başlatılmış, ancak bu Esasların Danıştay Beşinci Dairesinin 08.11.2006 tarih ve Esas No: 2006/3751 sayılı Kararı ile iptal edilmesi üzerine, yeniden İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak 22 Şubat 2007 Tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Bu durum da, mahalli idarelerde belli bir geçiş sürecinin yaşanmasına neden olmuştur.

- 1930 yılından beri uygulanan 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır:

Uzun yıllardır süregelen ve artık alışlagelmiş söylem halinde tekrarlanan mahalli idareler reformu gerçekleştirilmiştir. Önce 1580 sayılı Kanunu yürürlükten kaldıran 5272 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe konulmuş, bu Kanunun şekil yönünden Anayasa Mahkemesince iptal edilmesini takiben 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe konmuştur.

- Osmanlı döneminden beri uygulanan İl Özel İdaresi Kanunu yürürlükten kaldırılmış, yerine yenisi yürürlüğe konmuştur:

Kabul tarihi 13.03.1329 olan ve yayımlandığı Takvimi Vakayi tarihi 15.03.1321 olan Osmanlı dönemi Kanunlarından olan İl Özel İdaresi Kanunu, 04/03/2005 tarih ve 25745 sayılı R.G.'de yayımlanan, 22/02/2005 kabul tarihli 5302 sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu"nun 71. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni yürürlüğe giren Kanunla birlikte, il özel idaresi sisteminde radikal değişiklikler yapılmıştır.

- Mahalli idareler mevzuatı literatürüne ilk defa mahalli idare birliklerine özgü bir Kanun kazandırılmıştır: 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

Bilindiği üzere, mahalli idare birlikleri ile ilgili düzenlemeler 1580 sayılı Belediye Kanununda mevcuttu. Anılan Kanunun yürürlükten kaldırılmasının ardından, yeni reform çalışmaları çerçevesinde yapılan düzenlemelerde mahalli idare birlikleri ile ilgili olarak ayrı bir Kanuni düzenleme yapılarak 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu yürürlüğe konmuştur.

Bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte, durumu bu kanuna uygun olmayan mahalli idare birliklerine 6 aylık bir geçiş süreci öngörülmüş ve durumlarını bu Kanuna uydurmaları sağlanmıştır.

- Geçtiğimiz dönemde mahalli idarelerimizde yaşanan önemli gelişmelerden bir tanesi de; mahalli idarelerimizde istihdam dilen geçici işçilerin sürekli işçi kadrolarına ve sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesini sağlayan 5620 sayılı Kanunun yürürlüğe konmasıdır:

Söz konusu Kanunun mahalli idarelerde uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan 2007/1 sayılı Tebliğ, 20.06.2007 tarih ve 26558 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Kanunun ve tebliğin uygulaması, mahalli idareler açısından sancılı bir geçiş dönemini ihtiva etmiştir. Daha sonra, Tebliğin bazı maddeleri ile ilgili bazı iptal kararları çıkmış, 16.04.2008 tarih ve 26849 sayılı RG yayımlanan İçişleri Bakanlığı Tebliği yürürlükten kaldırmıştır.

- Yine geçtiğimiz bu dönemde, Türk Ceza Kanunu değiştirilmiştir:

Yeni 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 12/10/2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Yeni Türk Ceza Kanunu ile, memur suçlarının tanımları daha ayrıntılı yapılmış ve suçların oluşması için gerekli olan şartlar artırılmıştır.

Görevi kötüye kullanma suçunda; kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olma ya da kişilere haksız bir kazanç sağlama şartları getirilmiştir.

İmar kirliliğine neden olma" suçu getirilerek, yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişilere; yapı ruhsatı olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişilere; yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişilere; hapis cezası öngörülmüştür.

"Çevrenin kasten kirletilmesi" suçu getirilerek, ilgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişilere, hapis cezası öngörülmüştür.

- Torba Kanunu adıyla anılan 5335 sayılı Kanun (Kabul Tarihi: 21/04/2005, Resmi Gazete Tarihi: 27/04/2005, Resmi Gazete Sayısı: 25798) ile birçok Kanunda değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerden bazı önem arz edenler ise şunlardır:

5335 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanunu, 6245 Sayılı Harcırah Kanunu, 237

Sayıli Taşıt Kanunu, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5272 Sayılı Belediye Kanunu ile birlikte 44 adet Kanunda ve 5 adet Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmıştır.

237 sayılı Taşıt Kanununda yapılan değişikliklerle; kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamalarının esas olduğu, bu şekilde temini mümkün olmayan, ekonomik bulunmayan veya sağlık, savunma ve güvenlik gibi nedenlerle hizmet alımı suretiyle karşılanması uygun görülmeyen taşıtların diğer yollarla (satın alma veya hibe) edinebileceği, hüküm altına alınmıştır.

Yeni uygulamada, kurumlar taşıt ihtiyaçlarını öncelikle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak hizmet alımı (taşıt kiralama) suretiyle karşılamaya çalışacaklar, bu mümkün olmazsa satın alma yoluna gideceklerdir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişikliklerle;

Büyükşehir belediye sınırları içine yeni katılan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin Büyükşehir belediye meclisinde eşit temsilini sağlamak amacıyla, yeni katılan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin, mevcut belediyelerin temsil edildiği şekilde büyükşehir belediye meclisinde temsil edilecekleri öngörülmüştür.

Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinin, tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malı yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmamaları sebebiyle kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden, ilgili ilçe veya ilk kademe belediye başkanı ve saymanı da şahsen sorumlu olacaklardır. Bu sorumluluk hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanacaktır.

- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu da geçtiğimiz dönemde yürürlüğe giren ve Belediyelerin uygulamalarını etkileyen bir düzenleme olarak karşımıza çıkmıştır:

Söz konusu Kanun 30/03/2005 tarihinde kabul edilerek, 31/03/2005 tarih ve 25772 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Toplum düzenini, genel ahlk, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idarî yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdarî yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdarî yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Düzenlenmiştir. Kabahatler Kanununda getirilen yeni düzenlemelere göre;

Dilencilik yapan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, dilencilikten elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve elkoymaya kolluk veya belediye zabıta görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir veya belediye encümeni karar verir.

- Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde **gürültüye** neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

- Mal veya hizmet satmak için başkalarını **rahatsız eden** kişi, elli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir.

- Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları **işgal** eden veya buralarda mal satışı arz eden kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımlar üzerine inşaat malzemesi yığan kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından beşyüz Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Çevreyi kirletme; evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında

verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.

Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.

Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.

- Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri **afiş ve ilân asan** kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

Birinci fıkra hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. Bu izinde, afiş ve ilânın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterilir. Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir.

Bu afiş ve ilânların kaldırılmasına ilişkin masraflar da ilgili kişilerden ayrıca tahsil edilir.

Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına, kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

- Mahalli idarelerde mali mevzuatın tabi olduğu mevzuat değişmiştir:

Kabul edilmesi ve Resmi Gazetede yayınlanması 2004 öncesinde olmasına rağmen, mahalli idarelerde uygulamaya konması sancılı ve gecikmeli olmuş yeni bir Kanun yürürlüğe girmiştir. Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, 5018 sayılı ile kabul edilmiş ve 24/12/2003 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Kanunun bazı hükümleri 1.1.2004, bazı hükümleri ise 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş, mahalli idarelerdeki uygulamaları ise zamana yayılmış ve halen tamamen oturmuş değildir.

Kanun ile;

- Mali yönetim ve bütçenin kapsamı genişletilmiştir.

- Stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemeye geçilmiştir.
- Orta vadeli harcama programı çerçevesinde çok yıllık bütçelemeye geçilmiştir.
- Hesap verebilirlik ve mali saydamlık sağlanmaktadır.
- Kaynakların etkili ekonomik ve verimli kullanılması ilkesi getirilmektedir.
- Kamuda muhasebe birliği sağlanmakta ve mali istatistiklerin yayımlanması öngörülmektedir
- İç kontrol sistemi kurulmuştur.
- İç denetim sistemi kurulmuştur.
- Sayıştay'ın denetim kapsamı genişletilmiştir.

Yetki-Sorumluluk

Siyasi ve yönetsel yetki ve sorumluluklar ayrılmıştır;

- Bakan
- Üst Yönetici
- Harcama Yetkilisi
- Mali Hizmetler Birimi
- Gerçekleştirme Görevlileri
- Muhasebe Yetkilileri
- İç Denetçiler,

BAKAN

- Hükümet politikalarının uygulanmasından
- Bütçelerin hazırlanması ve uygulanmasından
- Diğer bakanlıklarla koordinasyon ve işbirliğinden
- Kaynakların kullanımından
- Kamuoyunun bilgilendirilmesinden

Sorumludur.

ÜST YÖNETİCİ

Kamu idaresi bütçesinin sorumlusu üst yöneticidir. Üst yöneticiler;

- İdarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin hazırlanması ve uygulanmasından
- Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan
- Mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesinden
- Bu kanunda belirtilen görev ve sorumluluğun yerine getirilmesinden

Bakana karşı, mahalli idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

HARCAMA YETKİLİSİ

Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin üst yöneticisi harcama yetkilisidir.

Harcama yetkilisi harcama talimatı verir ve ödeme emrini imzalar.

Harcama Yetkilileri;

- Harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına uygun olmasından
- Harcama talimatlarının kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından
- Ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından

Sorumludurlar.

MALİ HİZMETLER BİRİMİ;

- Kamu idaresinin bütçesini hazırlamak
- İzleyen iki yılın bütçe tahminlerini yapmak
- Bütçe işlemlerini yapmak ve bütçe kayıtlarını tutmak
- İç kontrol sisteminin kurulmasını sağlamak
- Ön mali kontrol yapmak
- Faaliyet raporu hazırlamak
- Bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin verileri derlemek ve raporlamak

- Mali istatistikleri hazırlamak
- Harcama yapılması ve gelir toplanmasına ilişkin mali işlemleri yürütmek
- Kesin hesabı hazırlamak

GERÇEKLEŞTİRME GÖREVLİLERİ

Harcama talimatı üzerine;

- İşin yaptırılması
- Mal veya hizmetin alınması
- Teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması
- Belgelendirilmesi
- Ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması

görevlerini yürütürler.

MUHASEBE YETKİLİSİ

- Ödeme belgelerinde yetkililerin imzası
- İlgili mevzuatında sayılan belgelerin tamam olması
- Maddi hata bulunup bulunmadığı
- Hak sahibinin kimliği

yönlerinden kontrol yapar,

- Ödemeyi gerçekleştirir ve muhasebe kayıtlarını tutar

Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin Ana Unsurları

- Performansa dayalı çok yıllık bütçe
- Ekonomik ve mali analizlere uygun bütçe kodlama sistemi
- Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun tahakkuk esaslı muhasebe
- Nakit planlamasına dayalı nakit yönetim sistemi
- Kapsamlı ve şeffaf borç yönetimi
- İç kontrol

- İç denetim
- Dış denetim
- Mali yönetim bilgi sistemi

Yeni Mali Yönetim Ve Kontrol Sisteminin Anahtar Kavramları

- Yönetim sorumluluğu modeli
- Kaynakların etkili, ekonomik, verimli kullanımı
- Stratejik planlama
- Performansa dayalı bütçeleme
- Çok yıllık bütçeleme
- Hesap verebilirlik
- Mali saydamlık
- Tahakkuk esaslı muhasebe
- İç kontrol
- İç denetim
- Geniş kapsamlı dış denetim

- Sosyal Güvenlik sisteminde çok esaslı değişiklikler yapılmıştır:

Sosyal güvenlik sistemini değiştiren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 31/05/2006 tarihinde kabul edilerek 16/06/2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun birçok maddesi Anayasa Mahkemesinin 15/12/2006 Karar Günlü, 2006/111 Esas, 2006/112 Karar Sayılı, 30/12/2006 tarih ve 26392 (5. mükerrer) sayılı R.G.de yayımlanan kararıyla iptal edilmiştir.

Daha sonra, 17/04/2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla, 5510 sayılı Kanunda esaslı birçok değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişikliklerin bir kısmı 1/1/2008 tarihinde, 30/4/2008 tarihinde, 01/07/2008 tarihinde ve diğer hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başında yürürlüğe girmiştir.

GELECEK DÖNEME DAİR ÖNERİ VE BEKLENTİLERİMİZ

Hiç şüphesiz ki, geride bıraktığımız yıllar mahalli idareler mevzuatı açısından çok hızlı bir değişimin yaşandığı yıllar olmuştur. Bu değişimle birlikte, yukarıda özetlediğimiz düzenlemeler izah edilirken de ifade edildiği gibi bir sürü iptallerin ve geri dönüşlerin yaşandığı bir süreç geçirilmiştir.

Hukuki düzenlemelerin sıklığından, çeşitliliğinden ziyade mahalli idare mensuplarını yoran, zora sokan ve belirsizlikte bırakan husus; yapılan kanuni ve idari düzenlemelerin sürekli bir şekilde yargı kararları ile ya iptal edilmeleri veya yürürlüklerinin durdurulması olmuştur.

Mahalli idarelerimizi bundan sonraki süreçte yoracak olan başlıca sorunları ve çözüm önerilerimizi kısaca şu şekilde sıralamak mümkündür:

1- Yapılan kanuni düzenlemeler ile verilen bir çok görev ve yetkiye paralel bir şekilde kaynak aktarımı yapılamamıştır.

Bilindiği üzere, mahalli idareler reformu çerçevesinde yürürlüğe konulan bir çok kanunla mahalli idarelere birçok görevler verilmiştir. Ancak ne yazık ki bu görev ve yetkilere paralel gelir kaynakları sağlanamamıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere, aksine gelir kayına yol açabilecek düzenlemelere başvurulmuştur.

Önerimiz, mahalli idarelere verilen görev ve yetkilere paralel bir şekilde gelir kaynaklarının sağlanması için gerekli girişimlerin bir an önce yapılmasıdır.

2- Mahalli idarelerimizde, üst yönetici kadrolara (hatta uygulamada neredeyse tüm kadrolara) atama yapılabilmesi için görevde yükselme eğitimi ve sınavı öngörülmesine rağmen, İçişleri Bakanlığının bunu son 6-7 yıldır hiç uygulamamış olması, diğer bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu konudaki önerimiz, öncelikle uygulama kabiliyeti olan, uygulanırken çalışanlarımızı mağdur etmeyecek bir düzenlemenin yapılması ve bir an önce yürürlüğe konmasıdır.

3- Bir başka sorun ise, 5620 sayılı Kanunun uygulamasında yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir.

Bu uygulamada bundan böyle yaşanabilecek en büyük sorun, 5620 sayılı Kanunun bazı maddelerinin yanlış algılanması nedeniyle kişileri mağdur edecek şekilde uygulamalara gidiliyor olmasıdır. Önerimiz bu konunun da bertaraf edilmesi için çaba sarfedilmesidir.

4- Yine yaşanan bir başka sorun, mahalli idarelerdeki norm kadro uygulamalarıdır.

Norm kadro uygulama sürecinde yaşanan sorunlar, bazı durumlarda teknik olarak halen devam etmekte ve herhangi bir değişiklik yapılmadığı takdirde de devam edecektir. Özellikle mahalli idarelerin gruplandırılmak ve listeleme suretiyle ortaya konan tasnif, her yıl nüfus değiştiğinde yeni yeni düzenlemelerin yapılmasını zorunlu

kılacaktır. Bunun yanında, Yönetmelikle oluşturulacak kadroların dikte edilmesinin sağlıklı olmadığını düşünmekteyiz.

5- Yaşanan en önemli sorunlardan bir tanesi de, memuriyet alımlarında uygulanan sistemlerde yaşanan inişler çıkışlar ve belirsizliklerdir.

Esasında, bu konu mahalli idarelerimiz açısından öncelikle çözüm bekleyen önemli konuların başında gelmektedir.

6- Sorunlardan bir başkası, özellikle işyerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesi ile belediye cezalarının uygulanmasında yaşanan sorunlar ve yetki çatışmalarıdır.

7- Yine bazı belediyelerimizi ve ilgili idareleri bekleyen en önemli sorunlardan bir tanesi, nüfusu 2000 nin altında olduğundan 5747 sayılı Kanun ile kapatılması hükme bağlanan ve Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda kapanma işlemleri, dava açanlar açısından dava sonucuna bırakılan belediyelerle ilgili sorundur. Şu an itibariyle seçimlere giren belediyelerden, davayı kazanamayanların tüzel kişiliklerinin akibetinin ne olacağı konusu net değildir.

Diğer taraftan, 5747 sayılı Kanuna göre, bu belediyeler bir çok iş ve işlemlerinde il özel idaresinden izin almaya devam edeceklerdir. B durumda, bu belediyelerin idari özerkliklerinin neredeyse tamamen ortadan kaldırılması gibi bir sonucu doğurmaktadır.

8- Belediyelerin nüfusunun sayımında uygulanan Adrese Dayalı Kayıt Sistemi, birçok belediyemiz tarafından adaletsiz sonuçlar doğurmaktadır. Birçok yöremizin nüfusu yılın diğer mevsimlerinde yoğunluk taşımaya rağmen, baz alınan nüfusun 31 Aralık itibariyle olması, gelirlerde adaletsizlikler doğurmaktadır.

Gerek genel vergi gelirlerinden pay verilmesi esası ve gerekse mahalli idareler gelirleri konusundaki yasal düzenlemelerin gözden geçirilerek, gelirlerin artırılması çalışmalarının yapılmasını zorunlu görmekteyiz.

9- Bunun yanında, sıralanabilecek başka hukuki ve teknik sorunlar da mevcuttur.

Bundan böyle, burada sıraladığımız sorunlar ile zamanla ortaya çıkacak olan diğer bazı sorunlar ve ihtiyaçlara yönelik hususları dile getirmeye ve detaylı çözüm önerilerimizi sunmaya devam edeceğimizi ifade etmek isteriz.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA